

КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА В РИНКОВИХ УМОВАХ ТА ШЛЯХИ ЇЇ ПІДВИЩЕННЯ

В сучасних ринкових умовах, коли правила господарської діяльності встановлює ринок, для підприємств виникає додаткова необхідність у постійному пошуку та створенні конкурентних переваг та підвищення конкурентоспроможності підприємства. В даний час ринок України під впливом зовнішніх та внутрішніх факторів знаходиться в процесі постійних змін, що зумовлює суб'єктів господарювання швидко реагувати на зміни в господарській ситуації з метою забезпечення стабільного фінансового стану і постійного покращення процесу виробництва згідно зі зміною кон'юнктури ринку. Що безпосередньо сприяє покращенню рівня конкурентоспроможності підприємств.

Конкурентоспроможність підприємства є найбільш актуальною проблемою його діяльності, чим вищий рівень конкурентоспроможності підприємства, тим більш прибутковим воно є. Саме тому одним із найважливіших питань є підвищення ефективності використання сучасних інструментів у процесі забезпечення конкурентоспроможності на ринку виробництва та продажу складних машинобудівних виробів та надання послуг із забезпечення їх експлуатації.

Дослідженню питання конкурентоспроможності підприємства та шляхи її підвищення приділяли увагу як вітчизняні так і зарубіжні науковці, серед яких можна виділити таких, як: Загорна Т.О., Іванова Ю.Б., Тищенко О.М., Кавасаки Г., Калягин Г.В., Котельніков Д.І., Антонюк К. І., Борисенко З., Вагин І., Дейли Дж, Должанський І.З., , Задорожна С.М., Куденко Н. В., своїми працями вони здійснили вагомий внесок в загальні поняття конкурентоспроможності підприємства.

Безпосередньо розробленню шляхів покращення конкурентоспроможності підприємства присвячено роботи К. І. Антонюк, Д. Трауга, С. Дібба, Г. Хулея, О.В. Зозульова. У працях науковців досліджено проблеми, пов'язані з теорією та методологією шляхів покращення конкурентоспроможності підприємства.[1]

В сучасній літературі є безліч понять конкурентоспроможності, яке кожен автор тлумачить по своєму.

Так згідно трактування В.А. Павлової, конкурентоспроможність підприємства передбачає його здатність впливати на ринкову ситуацію у власних інтересах та спроможність виготовляти продукцію, яка задовольняє вимоги споживача при відносно невисокому рівні витрат”.

Українські дослідники А.С.Афонін, С.В.Білоусова, К.Мільські визначають конкурентоспроможність підприємства як її спроможність та поведінку, які забезпечують фірмі можливість тривалий час добиватися власних цілей і успішно виступати на ринку поряд з іншими присутніми там суб'єктами[2].

Вітчизняні науковці О.М. Сумець, О.Є. Сомова і Є.Ф. Пеліхов визначають конкурентоспроможність чітко і лаконічно, стверджуючи, що “конкурентоспроможне підприємство – це стабільно діюче прибуткове підприємство”[3]

На нашу думку конкурентоспроможність підприємства це здатність підприємства за допомогою своїх матеріальних, трудових, фінансових ресурсів, а також управлінських та інноваційних рішень виробляти та надавати товари (послуги) споживачам які краще задовільняють їхні потреби ніж інші суб'єкти господарювання на ринку.

Для підвищення конкурентоспроможності підприємства, важливе значення має виявлення, обґрунтування і класифікація факторів і резервів, що обумовлюють її рівень, та чітко визначений стратегічний напрямок діяльності підприємства. Так фактори що визначають конкурентоспроможність можна поділити на 3 групи: [4]

1. Фактори навколишнього середовища

-Макроекономічні умови - економічне зростання, рівень національного доходу, інфляція, процентна ставка, курс обміну;

-Політичні умови - економічна свобода, бюрократичні процедури, загальна система оподаткування, субсидування, торговельні угоди з іншими країнами, квоти на експорт та імпорт;

-Інфраструктура - телекомунікації, транспорт, система охорони навколишнього середовища.

2. Фактори галузі:

-Рівень коливання - цінова еластичність попиту, еластичність доходу попиту, сезонні коливання;

-Конкуренція - міжнародний рівень, коаліції між організаціями, конкуренція, стратегічні альянси;

-Постачальники - наявність та якість вхідних ресурсів, локалізація, концентрація пропозиції;

-Клієнти - локалізація, концентрація продажів, фінансове можливість.

3. Фактори на рівні підприємства:

-Рівень витрати - сировинні витрати, витрати на робочу силу, витрати на зберігання, вартість капіталу;

-Технології - технологічні процеси, продукти, інвестиції в дослідження та розробки, патенти;

-Якість процесів - виробничі процеси, рівень автоматизації, рівень вхідного ресурсу, утилізація;

-Гнучкість - корегування довжини виробничого циклу;

-Якість продукту - цінність продукту, ціна, дизайн, задоволеність споживача;

-Збут – вихід на нові ринки нових та існуючих продуктів, своєчасність поставок, збільшення частки ринку;

- Інновації -успішне впровадження нових продуктів на ринок, культура компанії;
- Маркетинг - репутація, бренди, стимулювання продажів;
- Людські - винагорода, навчання, розвиток кар'єри;

Крім того, для збільшення та забезпечення високого рівня конкурентоспроможності в сучасних умовах ринку та євроінтеграції, підприємство повинно дотримуватись таких основних вимог:

-Наявність широких технологічних, що дає можливість швидко, ефективно та оригінально орієнтуватись на вимоги та потреби споживача.

-Дотримання належного рівня фінансового стану підприємств для забезпечення стабільності функціонування, розвитку та досягнення головних цілей своєї діяльності.

-Впровадження нових технологій для покращення якості продукції, зменшення її собівартості, а також дотримання трендових вимог ринку.

-Велику увагу слід приділяти діяльності яка пов'язана з інтелектуальною власністю, а саме розробка та патентування нових винаходів.

-Наявність міжнародних партнерів, та розвиток міжнародних відносин.

-Застосування найкращих практик світу для забезпечення мінімізації ризику та отримання найвищого прибутку.

Таким чином, для стабільного та подальшого функціонування та розвитку підприємства керівники підприємства повинні постійно здійснювати моніторинг своїх конкурентних переваг, забезпечувати їх високий рівень та створювати нові. Підвищення конкурентоспроможності підприємств необхідно розробляти і впроваджувати як комплексну систему заходів, спрямованих на забезпечення якості продукції та послуг яка б відповідала б стратегії та цілям підприємства, та виконувала такі вимоги як: зниження витрат, диференціація, забезпечення фінансової стійкості, інноваційної та міжнародної діяльності.

Список використаних джерел:

1. Гончарук А.О. Методи підвищення конкурентоспроможності підприємства / А. О. Гончарук // Управління розвитком. – 2014. – № 3. – С. 145 – 147.

2. Коваленко О.В, Мисенко Д.М., 2014 11 3. Кошелупов І.Ф. Програми підвищення конкурентоспроможності організацій/ І.Ф. Кошелупов // Вісник соціально-економічних досліджень. – 2012. – Випуск 1 (44). – С. 219-225.

3. Літвінова Ю.О. Проблеми забезпечення конкурентоспроможності підприємства в сучасних умовах / Ю.О. Літвінова // Управління розвитком. – 2012. – № 9. – С. 35-37.

4. Інтернет ресурси - Конкурентоспроможності підприємства: https://ac.els-cdn.com/S1877042815036344/1-s2.0-S1877042815036344-main.pdf?_tid=ae44b384-e434-11e7-b4c0-00000aab0f6c&acdnat=1513630237_6f2a4e5ee6237c38e8971e9b07ac3479

Гульчак Ю. М.

студентка 5-го курсу факультету економіки та управління

Науковий керівник: Тоцька О. Л.

к. е. н., доцент кафедри менеджменту

Східноєвропейського національного університету

імені Лесі Українки, м. Луцьк

КОНТРОЛІНГ У СИСТЕМІ КАДРОВОГО ПЛАНУВАННЯ

Трансформація соціального й економічного життя суспільства, викликана глобалізацією ринків, змінами структури промислового виробництва, зрушеннями в демографії потребує докорінних змін в характері й умовах управління підприємством.